

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра педагогіки та методики навчання іноземних мов

**Курсова робота з педагогіки на тему: «Шляхи розвитку
пізнавального інтересу учнів сучасної гімназії у процесі
вивчення іноземної мови»**

Студентки групи **СОа 19-20** денної форми здобуття освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти педагогічного факультету романо-германської та української філології (спеціальність 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями), спеціалізація 014.021 Англійська мова і література, освітньо-професійна програма Іноземні мови та літератури, методика навчання іноземних мов і зарубіжної літератури (англійська мова і друга західноєвропейська мова)
Здоровецької Анни Віталіївни

Науковий керівник:

кандидат педагогічних наук, доцент
Соловей М.І.

Оцінка за 4-бальною шкалою _____
Оцінка за 100-бальною шкалою _____
Оцінка за шкалою ЄКТС _____

Члени комісії: _____
(підпис) (Прізвище та ініціали)

(підпис) (Прізвище та ініціали)

(підпис) (Прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ПОНЯТТЯ «ПІЗНАВАЛЬНИЙ ІНТЕРЕС»	5
1.1 Пізнавальний інтерес та його роль у становленні особистості	5
1.2 Методи формування пізнавального інтересу	9
1.3 Вітчизняний і зарубіжний досвід формування пізнавального інтересу до вивчення іноземної мови у школярів	14
РОЗДІЛ 2. РОЗВИТОК ПІЗНАВАЛЬНОГО ІНТЕРЕСУ УЧНІВ	18
2.1 Шляхи формування пізнавального інтересу учнів сучасної гімназії у процесі вивчення іноземної мови	18
2.2 Особистість вчителя, як важливий фактор розвитку пізнавального інтересу до вивчення іноземної мови	25
ВИСНОВКИ	27
РЕЗЮМЕ	31
АБСТРАКТ	32
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	33

ВСТУП

Сучасний світ представляє собою стрімкий розвиток у всіх сферах нашого життя. Не виключенням є й сфера освіти. Сучасні школярі вже не задовольняються сухою теорією від вчителя. Вони вимагають не знання, які, скоріш за все, забудуться одразу після закінчення школи, а вміння. Вміння, які, на їхню нескромну думку, точно знадобляться їм у житті. Відповідно, задовільнити сучасне покоління вкрай складно, а надати їм якісну освіту з належними знаннями й навичками ще складніше! Таким чином, педагоги повинні керуватися методами й прийомами, які розвивають і підвищують пізнавальний інтерес учнів. Особливу увагу, ми б хотіли звернути саме на вивчення іноземної мови, адже, незважаючи на високу потребу у фахівцях зі знаннями іноземних мов, багато учнів вкрай скептично ставляться до її вивчення й не мають необхідного рівня мотивації до опанування другої мови.

Актуальність даної курсової роботи полягає у тому, що бажання учнів до вивчення нового матеріалу, особливо з іноземної мови, з кожним роком знижується. Відповідно, виникає необхідність розвитку пізнавальної активності учнів до вивчення іноземних мов, що напряму пов'язана із потребою у відповідних фахівцях нашої держави та з швидкими сучасними технологіями в цілому.

Питання пізнавального інтересу та його розвитку завжди привертала увагу науковців. Вивченням пізнавальної активності учнів займалися Л. С. Виготський, В. Н. Мясіщев, К. Д. Ушинський, С. Л. Рубінштейн, В. Г. Циплюк, Б. М. Теплов, Л. В. Занков, Д. Н. Узнадзе, Д. А. Чарквіані, Вишневська Л. В., Вишневський В. П., Попович Т. А., Рябініна Г. О. та інші вчені.

Актуальність проблеми та її недостатнє дослідження зумовили вибір теми дослідження.

Об'єктом дослідження є пізнавальний інтерес школярів.

Предметом дослідження виступають шляхи розвитку пізнавального інтересу учнів у процесі вивчення іноземної мови.

Мета дослідження – обґрунтувати сутність пізнавального інтересу школярів і розкрити шляхи його формування та розвитку в учнів сучасної гімназії в процесі вивчення іноземної мови.

Досягнення мети дослідження передбачає розв'язання таких **завдань**:

- розкрити сутність поняття «пізнавальний інтерес» та шляхи його підвищення;
- проаналізувати вплив методів навчання на формування і розвиток пізнавального інтересу;
- проаналізувати шляхи формування і розвитку пізнавального інтересу в процесі класної і позакласної роботи з іноземної мови;
- визначити вплив вчителя на самостійність учнів, їхній інтерес до знань та формування і розвиток пізнавального інтересу;
- проаналізувати пізнавальний інтерес учнів сучасної гімназії.

Курсова робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, резюме українською та англійською мовами і списку використаної літератури.

Під час виконання курсової роботи, були використані такі методи дослідження: спостереження, порівняння, аналіз, узагальнення.

Практична частина дослідження полягає аналізі та розробці методів навчання, що спрямовані на активізацію пізнавального інтересу учнів сучасної гімназії.

РОЗДІЛ 1. ПОНЯТТЯ «ПІЗНАВАЛЬНИЙ ІНТЕРЕС»

1.1 Пізнавальний інтерес та його роль у становленні особистості школяра

У сучасному світі, де знання та інформація стають все більш доступними, роль самоосвіти набуває все більшого значення. Значущим для школярів сьогодення є готовність до навчання впродовж життя. Відповідно, одним з основних завдань вчителя виступає набуття учнем компетентностей. Тож, якісний і ґрунтовний виклад матеріалу забезпечує оволодіння компетентностей. Проблема полягає у тому, що іноді навіть найкращий план уроку і змістовна інформація вчителя не завжди гарантують набуття знань та умінь. Уся справа в тому, що без щирого бажання учня до отримання знань, вчитель не може допомогти з опрацюванням матеріалу і його засвоєнням. Таким чином, лівова частка результату – знання, уміння, навички – залежить від бажання учня вчитися та розвиватися. І хоча зацікавленість учня – його особиста справа, все ж, вчитель має вплив на школярів і може змотивувати їх до навчання. Під мотивацією розуміємо стимулювання бажання займатися тією чи іншою діяльністю. Іншими словами, коли вчитель мотивує учнів до навчання, він розвиває їх пізнавальний інтерес.

Пізнавальний інтерес – це активне мотивоване емоційне ставлення суб'єкта до предмета пізнання, яке має систематично враховуватись і розвиватись у процесі навчання, оскільки безпосередньо впливає на формування і розвиток особистісної спрямованості людини.[13] Під пізнавальним інтересом розуміємо самостійну діяльність учня, що відбувається лише з його ініціативи. Тобто, будь-яке пізнання навколишньої дійсності зумовлене проявом допитливості або ж необхідністю розв'язати поставлені завдання. Предметом пізнавального інтересу для школярів є не все, а лише те, що вони вважають необхідним, значимим, цінним або привабливим.[17]

Вивченням пізнавальної діяльності учнів займалися Л. С. Виготський, В. Н. Мясіщев, К. Д. Ушинський, С. Л. Рубінштейн, В. Г. Циплюк, Б. М. Теплов, Л. В. Занков, Д. Н. Узнадзе, Д. А. Чарквіані, Вишневська Л. В., Вишневський В. П., Попович Т. А., Рябініна Г. О. та інші вчені. Різні науковці трактують дане поняття

по різному, однак більшість притримуються думки, що інтерес – це активне пізнавальне ставлення людини до світу. Так, пізнавальний інтерес виступає мотивом до більш ґрунтовного засвоєння учнями змісту шкільної освіти і формування стійких інтелектуальних і практичних умінь, адже характеризується конкретністю та наявністю ціннісних орієнтацій.[9] Більше того, науковцями зазначається, що інтерес напряду залежить від пізнання, адже неможливо розвинути інтерес або ж, навпаки, знизити його активність, без прямого впливу пізнання навколишнього світу і предметів дійсності. Костянтин Дмитрович Ушинський стверджував, що у процесі навчання надзвичайно важливим є підтримування такого відношення до знань, яке наповнено готовністю учня отримати знання, прагненням не ковзати по поверхні, а поглиблюватися у процес пізнання.[23] Савчин у свою чергу зазначає, що "школа повинна учити мислити, тобто активно розвивати основи сучасного мислення. Іншими словами, необхідно організувати таке утворення, що має розвиваючий характер." [19] Відтак розуміємо, що звичайної начитки матеріалу зовсім не достатньо для засвоєння нової інформації і потрібно залучати різноманітні мотиваційні прийоми для залучення учнів до вивчення й аналізу інформації.

Важливо зазначити, що пізнавальний інтерес підкріплюється не лише пізнанням та дослідженням, а й емоціями, які стимулюють та підтримують пізнавальні процеси. Так, емоції є одним з найважливіших факторів регуляції процесів пізнання, адже емоційна забарвленість часто визначає довільну увагу та здатність запам'ятовувати. Вона може суттєво забезпечити або ускладнити довільну регуляцію цих процесів.[3] Більше того, важливим елементом у цій складній системі психічних процесів виступає вольове зусилля. Саме вольові дії, пов'язані з особливим емоційним станом, гарантують усвідомлення мети, формування плану дій, самі дії, результат і оцінку результату. Саме вольове зусилля супроводжується готовністю до дій, подолання труднощів та сприйманням й опрацювання нової інформації.

Відсутність пізнавального інтересу, разом із усіма його супутніми факторами, виключає можливість спрямованості до будь-якого об'єкту пізнання, а отже, веде до втрати самої особистості.

Очевидно, що саме пізнавальний інтерес лягає в основу навчальної діяльності. Його часто називають бажанням, схильністю, прихильністю, захопленістю, відданістю, вподобанням і т. д. Так зване «бажання» навчатися і дізнаватися щось нове напряму залежить від вчителя. Вчитель – це та людина, що здатна зацікавити учнів, привити любов до навчання. Учні середньої і старшої школи більшою чи меншою мірою потребують конкретну, цікаву та актуальну інформацію. І хоча із процесами дорослішання учні можуть засвоювати все більші обсяги різних типів інформації та синтезувати все більше абстрактних понять і моделей поведінки, необхідність у зовнішній мотивації до навчання все ще дуже висока. Отож, в основі успішного вивчення й опрацювання нового матеріалу лежить мотивація навчально-пізнавальної діяльності, що полягає у зацікавленні учнів до його опанування, замість його подавання у готовому вигляді. Пізнавальний інтерес створює позитивну атмосферу освітньому процесі та забезпечує позитивний настрій учнів та вчителя.

Аналізуючи потребу у стимуляції учнів базової та профільної середньої школи до навчання, ми передбачаємо опанування прийомів мисленнєвої діяльності в початкових класах школи. Методи, прийоми і засоби навчання у молодшій школі повинні бути спрямовані на формування стійких пізнавальних процесів, творчу ініціативу і самостійність у пошуках способів подолання труднощів. Опанувавши вище перераховані прийоми у молодшій школі, учень має всі можливості для високого рівня пізнавального інтересу, а відповідно, до високих навчальних досягнень.

Пізнавальний інтерес відіграє важливу роль у вивченні іноземної мови. Справа в тому, що освоєння іншої мови передбачає значне розширення кругозору, вивчення інших культур, розширення знань про рідну мову та усвідомлення великих можливостей для людини, яка знає іноземну мову. Тож навчальний інтерес, у даному випадку, полягає у прагненні до розуміння світу навколо та людей, що живуть у ньому. Звичайно, через значну складність вивчення іншої мови і необхідність у значущих витратах часу та зусиль, підтримувати інтерес до навчання досить не просто, проте цілком реально! Якщо школярі зацікавлені в тому, що вони вивчають,

та бачать можливість використання знань у реальності, вони будуть більш активними та продуктивними у навчанні.

Вивчаючи дану тему, варто розглянути два основних види пізнавального інтересу за його спрямованістю: безпосередній і опосередкований.[13] Безпосередній інтерес передбачає бажання і прихильність до процесу діяльності. Безпосередній інтерес у вивченні іноземної мови визначає інтерес до змісту навчального матеріалу, тобто до вивчення нових слів, граматичних структур, а також зацікавленість у навчальних текстах, аудіоматеріалах, письмових роботах. Таким чином, з високим рівнем безпосереднього пізнавального інтересу школярі фокусуються на процесі пізнання, насолоджуються вивченням нового матеріалу, радіють можливості пізнавати щось нове і почувають себе задоволеними в результаті розуміння складних понять. Іншими словами – акцент падає на пізнавальну спрямованість особистості. Опосередкований інтерес виражається у бажанні до результату діяльності. У випадку з опосередкованим інтересом при вивченні іноземної мови, учні насолоджуються відчуттям прогресу в освоєнні нових тем і відчують радість від того, що можна розвивати свій розум і розширювати свій кругозір. Фокус уваги зосереджений на тому, що буде, коли вони закінчать з опрацюванням і вивченням матеріалу. Наприклад, володіючи іноземною мовою, в учнів є значно більше шансів вступити в омріяний університет або ж знайти роботу мрії. При цьому, більшість школярів вбачають безліч можливостей для особистісного та професійного розвитку із знаннями іншої мови.

Як уже було зазначено, зацікавленість у вивченні нового матеріалу та оволодіння ним напряду пов'язано із формуванням емоційно-ціннісних орієнтацій та спрямованості на цінності суспільства.[13] Зрозуміло, що сприятлива для навчання атмосфера – це та, де учні переживають позитивні емоції (захоплення, подив, радість, впевненість). Емоційно забарвлені знання запам'ятовуються швидше і міцніше, ніж знання, що позбавлені індивідуальності та залишають людину байдужою.[3] Тож пізнавальний інтерес у вивченні іноземної мови залежить від емоційних станів, викликаних навчанням. Якщо вчитель сам виражає інтерес і захоплення до предмету, подає матеріал у доступному та цікавому вигляді,

емоційний фон учнів підвищується за рахунок емоційно забарвлених думок, спогадів, уявлень. Так, до прикладу, на уроках англійської мови, перегляд фільму або прослуховування музики може приносити задоволення і радість, тоді як під час дослідження інших культур та традицій школярі дізнаються більше про інші країни та народи, через що можуть відчувати цікавість та захоплення. Не дарма Л. С. Виготський зазначав: «Думка - не остання інстанція. Сама думка народжується не з іншої думки, а з мотивуючої сфери нашого пізнання, яка охоплює наші потяги і потреби, наші спонукання й інтереси, емоції. За думкою стоїть ефективна і вольова тенденція».[3] Отже, будь-які позитивні емоції підкріплюють пізнавальний інтерес до вивчення інших мов та забезпечують підвищення рівня працездатності.

Таким чином, пізнавальним інтересом до вивчення іноземної мови виступає внутрішнє бажання до навчання та самовдосконалення, та само як і бажання розширювати свій кругозір та знайомитися з іншими культурами та людьми. Крім того, пізнавальний інтерес підкріплюється можливостями у професійній та особистій сферах.

1.2 Методи формування пізнавального інтересу

Дослідивши, що пізнавальний інтерес – це попередній етап діяльності, який генерує розумову активність і підштовхує до мислення, виникають логічні питання: Як ж підвищити інтерес до навчання в школярів та яким чином підтримувати його на постійній основі? Відповіді на вище поставлені питання закладені у методах формування пізнавального інтересу учнів.

Спершу, варто розглянути три основні методи навчання: пасивний, активний та інтерактивний. Визначити, який метод застосовує той чи інший вчитель, можна дослідивши характер взаємодії вчителя та учнів.

Так, пасивні методи навчання передбачають, що вчитель виступає основною дійовою особою, яка керує ходом заняття, а учні виступають у ролі пасивних слухачів, підпорядкованих директивам учителя.[2] Іншими словами, це одностороннє сприйняття матеріалу, без будь-якої активної участі школярів у процесі навчання. Педагог встановлює зв'язок з учнями за допомогою таких методів,

як опитування, самостійні роботи, контрольні завдання, тести та інші подібні методи, де відсутня пряма комунікація між учасниками освітнього процесу. Очевидно, пасивні методи не є ефективними для засвоєння навчального матеріалу і ніяким чином не підігривають інтерес до нової інформації, а можливо, навіть навпаки, відбивають інтерес, через однотипні завдання та неможливість висловлювання власної точки зору. Однак підготовка вчителя до таких видів занять є простою і не займає багато часу. До того ж, такий метод навчання дає змогу опрацювати великий обсяг матеріалу за короткий проміжок часу.

Активні методи навчання передбачають, що вчитель та учні взаємодіють одне з одним. У даному випадку, учні не пасивні слухачі, а активні учасники.[2] Такий підхід дає учням можливість застосовувати їхні знання на практиці, ділитися особистим досвідом, виражати свої думки на ту чи іншу тему. Комунікація відбувається за допомогою роботи над проектами, досліджень, дискусій та різних видів гри. Активні методи навчання зазвичай використовують демократичний стиль взаємодії між учителем та школярами, що сприяє підвищенню пізнавального інтересу до навчання. Крім того, такий формат взаємодії допомагає розвивати життєво важливі навички (критичне мислення, комунікація, відповідальність, планування). Ці навички можуть бути корисними не тільки в процесі навчання, але й в майбутній професійній та особистісній діяльності.

Інтерактивні методи навчання передбачають, що вчитель та учні взаємодіють між собою у вигляді бесіди та діалогу.[2] Тобто комунікація здійснюється на рівні вчитель – учень, учень – учень. Такий метод допомагає школярам бути більш залученими до власного процесу навчання, а відповідно дозволяє бути більш активними учасниками процесу навчання, що може збільшити їхній інтерес до теми. На інтерактивних заняттях вчитель відіграє роль організатора та керівника, і замість прямих вказівок на те, що і як потрібно робити, він спрямовує учнів на досягнення мети заняття. Учителі використовують дискусії, мозкові штурми, роботу в групах, аналіз ситуацій та багато інших прийомів, що забезпечують залучення всіх учнів класу і допомагають стимулювати їх до дослідницької та творчої діяльності.

Дослідивши вище описані методи навчання, можемо зробити висновок, що найефективніші методи формування пізнавального інтересу лежать в основі активних та інтерактивних методів навчання. Лише з їх допомогою можливо зацікавити дітей у вивченні іноземної мови та показати, що оволодіння іноземною мовою це приємний та корисний процес. Отож, розглянемо найбільш дієві методи формування пізнавального інтересу.

Метод опори на життєвий досвід учнів дозволяє досягати найкращих результатів у стимулюванні навчальної діяльності. Представлений метод полягає у використанні в освітньому процесі життєвого досвіду школярів.[10] Знання, що не несуть ніякої користі поза освітнім процесом – непотрібні для більшості сучасних школярів. Тож, мета методу – наочно показати, як ми можемо використовувати отримані навчальні матеріали поза навчальним закладом. Загалом, для більшості учнів цікаво дізнатися сутність процесі, які вони спостерігають або у яких беруть участь. Наприклад, учні іноді не надають великого значення перекладу англійських назв магазинів або популярних кафе, які вони відвідують. Так, при вивченні нових слів, вчитель може зазначити, що певні слова ми постійно зустрічаємо, коли переглядаємо рекламу по телевізору чи відео в соціальних мережах (YouTube, Facebook, Instagram, TikTok), ходимо до улюблених кафе, ресторанів, театрів, кінотеатрів. Для багатьох школярів виявиться сюрпризом переклад слів, які вони часто вживали, але не цікавилися значенням. Цікаво також спостерігати за реакцією учнів, які дізнаються правильну вимову слів, що весь час вимовляли не так.

Зрозуміло, що підготовка до уроку займе чимало часу, адже визначити, що в новому навчальному матеріалі може бути відоме учням, не так вже й просто. Однак, якщо все ж знайдеться те, на що можна буде спертися, це точно обернеться зацікавленістю школярів до предмету. Варто зауважити, що метод опори на життєвий досвід залучає в дію як безпосередній, так і опосередкований інтерес, адже, з одного боку, стимулює пряме зацікавлення в об'єкті пізнання (переклад, вимова та використання слів, понять, виразів) а з іншого – в можливості використання знань у подальшому (розповісти про отримані знання батькам, друзям; бути більш обізнаним у речах і процесах, які оточують щодня).

Метод створення інтересу в процесі викладання навчального матеріалу полягає у використанні додаткових ресурсів та інтерактивних технологій для залучення уваги та підвищення інтересу. У нагоді стають статті, відео та аудіо матеріали, інтернет-ресурси, інтерактивні дошки, онлайн інструменти та інші технології, що дозволяють школярам отримати більше інформації про тему та розвинути свій інтерес до неї. Іншими словами, це чудовий спосіб швидко і легко зацікавити учнів. Наприклад, при вивченні теми «food» («їжа»), доречним є показати відео із цікавим сюжетом, де фігурують різноманітні продукти та їхні назви. Або ж можна створити гру на інтерактивній дошці, де учні зможуть по черзі з'єднувати картинки продуктів з англійськими відповідниками.

На жаль, такий метод не підходить для використання на постійній основі, адже такі собі «цікавинки» залишаються цікавими, лише якщо застосовувати їх іноді. Якщо ж вони будуть впроваджуватися регулярно, ефект несподіванки та підвищеного інтересу суттєво знизиться.

Яскравим прикладом застосування вище зазначеного методу є проєкт-флешмоб «Green fashion show», що був проведений в листопаді 2022 у гімназії «Консул» № 86 міста Києва. це ініціатива, спрямована на просування екологічної моди та підвищення усвідомлення щодо важливості сталого споживання в одязі. У рамках цього проєкту, учасники об'єднуються, щоб провести модний показ, де одяг та аксесуари, що демонструються, виготовлені з використанням екологічних матеріалів, таких як органічні тканини, вторинні матеріали або відновлювані ресурси. Крім поширення усвідомлення про екологічну моду серед школярів, проєкт включає інтеграцію трьох предметів – англійської мови, мистецтва та технологій. Це створює унікальну можливість для учнів розвивати свої навички та знання в різних областях, одночасно поглиблюючи розуміння про екологічну моду. Під час підготовки до "Green fashion show", учні використовували англійську мову для комунікації та підготовки презентацій про екологічну моду, розробки рекламних матеріалів та спілкування з іншими учасниками проєкту з інших країн, що допомогло покращити їхні навички в англійській мові та розширити їх міжкультурну свідомість.

Методи створення ситуації новизни навчального матеріалу передбачають, що у процесі викладання вчитель прагне окреслити нові знання, якими збагатилися учні.[10] Дані методи орієнтовані на безпосередній інтерес учнів до набуття знань, адже їх метою є створити атмосферу, в якій учні відчувають моральне задоволення від свого інтелектуального зростання. Це можливо зробити за рахунок залучення учнів до вирішення непередбачуваних завдань, задач та ситуацій, які стимулюють їхню творчість та аналітичні здібності. Розглянемо кілька прикладів методів створення ситуації новизни навчального матеріалу.

Отож, вчитель може використовувати метод "проектного навчання", який полягає у створенні учнями свого власного проекту з використанням здобутих знань та навичок. Даний вид роботи гарантує максимальне залучення школярів до освітнього процесу та дослідницької роботи. Наприклад, на уроках іноземної мови, учні можуть представити свою роботу англійською чи іншою іноземною мовою таким чином, щоб це було доступно для всіх учнів класу.

Останнім часом набуває популярності метод "проблемної ситуації", коли учні стикаються з реальною проблемою або завданням, що потребує застосування навчальних знань та навичок. «Проблемні ситуації» надзвичайно актуальні на уроках іноземної мови, тому що наближають учнів до умов реального спілкування в іншій країні або з носіями іноземної мови. Моделюючи життєву ситуацію, школярі розвивають іншомовні лексичні, фонетичні та граматичні компетентності.

Доцільним є також застосування методу "оберненого уроку", який передбачає, що учні повинні опрацювати конкретну тему та вирішити певні завдання, що розкривають тему, до того, як вона буде пояснена вчителем. Так, учням спершу потрібно ознайомитися з матеріалом самостійно, а потім, у класі, застосувати отримані знання для розв'язання задач чи виконання практичних завдань. Роль вчителя полягає у допомозі тим, у кого виникли труднощі з матеріалом, а не у викладанні цього матеріалу назагал. Таким чином, на уроці можна організувати індивідуальне навчання, проектну роботу та додаткові завдання підвищеної складності.[12]

Прикладом даного методу може слугувати досвід учнів Гімназії № 117 ім. Лесі Українки у м. Києві. Вчителі англійської мови практикують на уроках організацію проектної роботи, де учні повинні самостійно підготувати матеріали до заняття. Так, учні 10 класу підготували короткі відео своїх версій легендарного фільму «Один вдома». Учні працювали в командах та знімали відео англійською мовою. Даний метод забезпечив розвиток комунікативних, лексичних та граматичних навичок, а також підвищення мотивації до навчання, адже вище описане завдання є досить цікавим для учнів старшої школи.

Отже, використовуючи вище розглянуті методи формування пізнавального інтересу, вчитель створює сприятливі умови для мотивації навчальної діяльності та засвоєння знань, умінь і навичок.

1.3 Вітчизняний і зарубіжний досвід формування пізнавального інтересу до вивчення іноземної мови у школярів

Україна, як і більшість розвинених країн, не стоїть на місці та постійно впроваджує інноваційні технології. Зміни, зокрема, стосуються й системи освіти. Українці розуміють важливість якісної освіти у сучасному світі, тому, за останні роки, в Україні були прийняті різні законодавчі акти та програми, спрямовані на покращення якості освіти. Нововведення стосуються й розвитку пізнавального інтересу учнів.

Так, Державний стандарт базової середньої освіти (затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 р. № 898) гарантує становлення вільної особистості учня, підтримку його самостійності, підприємливості та ініціативності, розвиток критичного мислення та впевненості в собі; повагу до особистості учня та визнання пріоритету його інтересів, досвіду, власного вибору, прагнень, ставлення у визначенні мети та організації освітнього процесу; підтримку пізнавального інтересу та наполегливості; створення освітнього середовища, в якому забезпечено атмосферу довіри, без будь-яких форм дискримінації учасників освітнього процесу.[4]

У рамках нових реформ в освіті України, була впроваджена програма "Нова українська школа" (НУШ), що має на меті реформувати освітню систему. Саме тому, були внесені зміни до навчальних планів та програм, які спрямовані на стимулювання пізнавального інтересу учнів та розвиток їх креативності, критичного та проблемного мислення.[11]

Однією з головних змін у програмі стало застосування компетентнісного підходу до навчання, який дозволяє учням розвивати не лише знання, які забуваються через короткий проміжок часу після закінчення школи, а й вміння та навички, які учні здатні застосовувати у реальному житті. Більше того, даний підхід змінює емоційно-ціннісне ставлення, тим самим вдосконалюючи методи мотивації учнів до навчання. Саме впровадження компетентнісного підходу до навчання стало ключовим поштовхом для вдосконалення методів формування пізнавального інтересу учнів.

Також, в програмі було запроваджено інтерактивні методи навчання, які сприяють активній участі у навчальній діяльності, розвитку критичного мислення, навичок комунікації, співпраці, а також розвитку творчості та самостійності.

Окрім цього, в програмі "Нова українська школа" була внесена значна кількість змін до змісту навчальних предметів з метою підвищення інтересу учнів до навчання та врахування потреб та інтересів кожного учня. Були впроваджені нові підходи і у вивченні іноземної мови. Ключовим стало те, що уроки спрямовані на розвиток навичок спілкування. До того ж, НУШ передбачає інтеграцію різних дисциплін, що дозволяє учням бачити зв'язок між ними та розвивати комплексне мислення. Наприклад, у вивченні іноземної мови, може бути використана інформація, яка вже опрацьовувалася на інших предметах.

Відходячи від реформ на всезагальному рівні, варто зазначити, що в Україні діють різні громадські організації та проекти, спрямовані на розвиток пізнавального інтересу учнів. Наприклад, проект "STEM-освіта для школярів", який має на меті популяризацію науки і технологій серед школярів та їх заохочення до дослідницької діяльності. Такий собі тренд STEAM-освіти набирає все більших обертів в Україні, адже дана методика робить учня не споживачем, а замовником знань, тоді як вчитель

стає своєрідним наставником, що допомагає пояснити, як використовувати потенціал кожної технології для власної користі й користі суспільства.[24]

Незважаючи на революційні зміни в освітній системі України, ми все ще повинні вдосконалювати нашу освіту та впроваджувати нові методи та прийоми. Тому, потрібно вивчати зарубіжний досвід у галузі освіти та застосовувати найкраще у нашій державі.

Залучення учнів до навчання та формування їх пізнавального інтересу є метою багатьох освітніх програм різних країн.

У Фінляндії, наприклад, система освіти спрямована на розвиток креативності та самостійності учнів. Учні можуть вибирати собі певні предмети для вивчення, а вчителі дають їм вільність вибору методів та стратегій навчання. За такого підходу учні стають більш зацікавленими в процесі навчання, адже вони мають можливість займатися тим, що їм подобається. До того ж, школярів, здебільшого, навчають тому, що їм реально знадобиться у житті. Акцент на практичності знань наголошується під час вивчення всіх предметів, саме тому фінським учням подобається ходити до школи. Крім того, вчителі у сучасних навчальних закладах не мають наміру зупиняти стрімкий прогрес у сфері освіти, а навпаки, спонукають до його пришвидшення. Наприклад, у фінській школі Helsingin Suomalainen Yhteiskoulu (SYK) була створена платформа, для того, щоб аналізувати і поліпшувати шкільну культуру та загальну атмосферу у школі. Так, учні, батьки та вчителі можуть анонімно давати відповіді на питання або ж залишати коментарі. Аналіз добробуту на основі анонімних відгуків допомагає приймати рішення та зосереджувати увагу шкільної спільноти на навчанні.[26] Інший цікавий приклад: у старшій школі Etelä-Tapiolan lukio регулярно організовують навчальні поїздки з кількох різних предметів. Отож, для уснів, які навчаються суспільних наук та китайської мови, організовуються навчальні поїздки до Шанхаю; учням, які вивчають німецьку мову, надається можливість взяти участь у літньому обміні в Німеччині та отримати офіційний мовний диплом (Deutsche Sprachdiplom); для тих, хто цікавиться історією пропонується поїздка до Стокгольма, а Європейська організація з ядерних досліджень (CERN) відкрита для тих, хто завзято вивчає

фізику.[25] Всі вище перераховані заходи сприяють розвитку пізнавального інтересу, адже учнів залучають відкриття нових горизонтів, а отже, до активного навчального процесу.

У Швеції, що відома своєю розвиненою системою освіти, яка, до речі, є безкоштовною, освітній напрямок дозволяє учням розвиватися і розвивати свій пізнавальний інтерес. Таким чином, у Швеції існує велика кількість музеїв і наукових центрів, які пропонують різноманітні пізнавальні заходи для дітей та дорослих, а також проводяться різноманітні наукові фестивалі та конкурси, які допомагають підтримувати мотивацію та інтерес школярів на найвищому рівні. Наприклад, у Стокгольмі є музей абсолютної науки та техніки, де відвідувачі можуть проводити різноманітні експерименти. На додачу, у країні діє програма науково-технічних літніх таборів, де діти можуть попрацювати над різними науковими проектами.

Отже, останнім часом питання формування пізнавального інтересу учнів до навчання є вкрай актуальним, тому велика кількість новітніх реформ і програм щороку запроваджуються у школах та на освітніх платформах. Не дивлячись на блискучі результати, яких вже досягла наша держава, ми все ще продовжуємо вивчати та випробовувати нові ідеї, які запозичуємо в інших державах. Відтак, ми можемо перейняти досвід Фінляндії та Швеції, які є прикладом успішного застосування методів формування пізнавального інтересу школярів.

РОЗДІЛ 2. РОЗВИТОК ПІЗНАВАЛЬНОГО ІНТЕРЕСУ УЧНІВ

2.1 Шляхи формування пізнавального інтересу учнів сучасної гімназії у процесі вивчення іноземної мови

Аналізуючи пізнавальний інтерес як основу освітнього процесу, варто зазначити, що пізнавальний інтерес формується впродовж усіх років навчання учнів у школі. Починаючи з першого класу, учні починають вивчати нові речі, щоб зрозуміти, як вони працюють і як вони пов'язані з їх власним життям. Впродовж освітнього процесу, школярі прагнуть зрозуміти складні процеси та явища, а згодом до них приходить усвідомлення, що знання та вміння можуть стати інструментом для досягнення цілей. Пізнавальний інтерес створює більш сприятливу атмосферу для засвоєння знань, а самі знання стають більш значущими для учнів. Це особливо гостро стосується вивчення іноземної мови, адже вимоги до знань з іноземної мови досить високі у сучасному світі і саме школярі повинні сповна розуміти важливість і актуальність її вивчення.

Розглядаючи традиційний, офлайн, формат навчання, хочемо зауважити, що успішність засвоєння навчального матеріалу напряду залежить від організації освітнього процесу, тобто процесу представлення матеріалу, ставлення вчителя до предмета та кількості і якості навчальних матеріалів. Найбільш об'єктивним, на нашу думку, шляхом формування пізнавального інтересу учнів є створення цікавого та різноманітного навчального середовища, такого, що може залучати увагу школярів і тримати їхню увагу впродовж довгого періоду часу. Не дарма ж Ушинський зазначав, що «вихователь не повинен забувати, що вчення, позбавлене всякого інтересу і взяте тільки силою примусу, – вбиває в учня полювання до вченого, без якої він далеко не піде».

Варто почати з того, що вивчення іншої мови – надскладний процес. Цілком зрозуміло, що втримувати вчителем інтерес до вивчення складного матеріалу дуже непросто. Тому першочергове завдання вчителя – створити сприятливу для навчання атмосферу. Це означає, що вчитель повинен підтримувати учнів, позитивно реагувати на питання щодо предмету, так само, як і на певні зауваження, якщо такі виникають. Такий підхід є рушійним мотивом пізнання, адже тільки в комфортній

атмосфері учень може відчутися впевнено та зосередитися на вивченні мови. Якщо з певних причин, учень боїться, почувається незручно, невпевнений у позитивній реакції на питання, то він менш активний під час занять, а його рівень пізнавальної активності дуже низький.

Створення бажаного середовища є важливим, але не єдиним фактором формування пізнавального інтересу вчителем іноземної мови. Щоб підвищити інтенсивність сприйняття знань учнів сучасної гімназії, вчитель зобов'язаний використовувати різні методи навчання.

Найпоширенішим методом формування мотивації в учнів під час вивчення іноземної мови є використання інтерактивних технологій, тобто методів, спрямованих на взаємодію вчителя та учня з метою повного занурення в іншомовний простір.[20] Зрозуміло, що такі уроки повинні мати чітку структуру. Це означає, що урок повинен бути повністю продуманим наперед: перед заняттям необхідно підготувати роздаткові матеріали та вирішити технічні питання; на початку уроку слід узгодити цілі та завдання, зазначити про набуття конкретних компетенцій, в результаті відповідної роботи на уроці, і розповісти про правила на уроці, які стосуються не тільки всіх школярів, а й вчителя; під час уроку варто обговорювати складні питання, з яким в учнів виникають труднощі; наприкінці уроку, необхідно підбити підсумки та обговорити результати спільної праці.

Отож, в залежності від обраного інтерактивного методу навчання, у школярів формуються різні навички. Саме тому, не можна застосовувати лише один-два методи. Різноманітність, у даному випадку, впливає на ефективність і результативність. Тому, у даній курсовій роботі, представлені різнопланові методи, спрямовані на засвоєння різних знань та набуття різних компетенцій.

Метод «Brainstorm» або «Мозковий штурм» націлений на спільне обговорення поставленої проблеми. Перевагою методу є те, що кожний учень має можливість висловити свою думку без осудження з боку вчителя чи однокласників та проявити творчі здібності, саме тому більшості учнів подобається цей метод. Учні у такому випадку не відчувають тиску, а рівень мотивації, так само, як і рівень зосередження на процесі, дуже високий. Крім того, це чудова можливість для

розвитку навичок комунікації, адже для учнів гімназії на уроках іноземної мови основне правило «Brainstorm» – спілкуватися виключно іноземною мовою, що вивчається. Так, учні навчаються самостійно формувати речення, уважно слухати співрозмовника та давати точні відповіді на питання.

Доречно розглянути методи пізнавальних ігор. Це підхід до навчання, який використовує ігрові елементи для досягнення навчальних цілей та розвитку певних навичок та умінь. Пізнавальні ігри підвищують мотивацію та пізнавальний інтерес до навчального матеріалу, адже гра створює сприятливу атмосферу для засвоєння та перевірки знань, піднімає настрій та забезпечує активну участь учнів у процесі навчання. Наприклад, «An item description» – це метод-гра, завдання якої описати слова чи вирази, що зазначені на картці. На уроках іноземної мови, такий метод допомагає запам'ятати нові слова, тобто поповнити словниковий запас, практикувати граматику або ж вивчати нові граматичні конструкції, швидко підбирати синоніми та вдосконалювати вміння активної комунікації у групі. Авжеж, така гра зацікавить більшість школярів, а якщо проводити її на початку занять, то високій рівень пізнавального інтересу під час уроку буде забезпечений. Цікавою є також мотиваційна гра «Competition in small groups», де завданням учнів, які поділені на групи по 4-5 людей, є якнайшвидше відповісти на питання вчителя. Головна умова – відповідати на питання та надавати пояснення своїх відповідей лише іноземною мовою. Такий метод викликає в школярів інтерес і бажання перемогти суперників та забезпечує ефективне використання мовного матеріалу.

Для школярів сучасної гімназії, вкрай важливо використовувати аудіо та відео матеріали, які впливають на емоційні та понятійні сфери, сприяють більш ефективному засвоєнню мовних елементів. Розглянемо найефективніші методи, які допомагають формувати та покращувати вміння аудіювання.

Завжди актуальним є використання аудіо записів, що розвивають навички розуміння іноземної мови, а також навичок говоріння, читання та письма, адже учні можуть відповідати на питання, щодо аудіювання, або ж виконувати вправи на основі прослуханого матеріалу. Доречним є метод перегляду відео та створення субтитрів: учні можуть дивитися відео і, після кількох переглядів та обговорення

відеоматеріалу з вчителем, створювати субтитри до нього. Даний метод допомагає мобілізувати увагу учнів й вдосконалювати лексичний запас та граматичну компетентність. Крім того, все більшого поширення набуває метод створення відео проєктів. Сутність методу полягає у розробці своїх власних відео проєктів, наприклад, реклами, рубрики новин або короткометражних фільмів. Такі творчі завдання розвивають навички аудіювання, говоріння, читання та письма, а також сприяють активізації мислення школярів.

Для досягнення максимальної ефективності в освітньому процесі, необхідно, щоб учень мав внутрішню мотивацію отримати знання, уміння та навички. Окрім створення сприятливої атмосфери і використання вчителем інтерактивних методів навчання, у стимулюванні пізнавального інтересу велике значення відіграють засоби, які використовуються на заняттях з англійської мови. Саме тому, підручник виступає одним з найважливіших елементів освітнього процесу. Наприклад, якщо підручник має середній розмір, надрукований на якісному папері, містить яскраві доречні ілюстрації, має блокову структуру викладу матеріалу, він одразу привертає увагу школяра та мотивує його не лише переглянути, візуально сприйняти книгу, але й зазирнути у її зміст. Тобто ми говоримо про те, що найпершою функцією, котру виконує підручник з іноземної мови, є розвиток мотиваційної сфери та установки навчатись. [22]

Нами було проведено дослідження, в ході якого, ми порівняли український підручник для вивчення англійської мови (Карп'юк О. Д. Англійська мова: Підручник для 5-го класу загальноосвітніх навчальних закладів. (5-ий рік навчання) -Тернопіль: "Видавництво "Астон", 2013. 280 с.) та підручник для вивчення англійської мови британського видавництва (Virginia Evans - Neil O'Sullivan, 2001 Liberty House, Greenham Business Park, Newbury, Berkshire RG19 6HW). У результаті дослідження було виявлено, що в українській книзі значно менша кількість вправ на аудіювання, нечітке і недостатнє пояснення граматичних структур, відповідно й мала кількість завдання для їх засвоєння, майже відсутні вправи для написання офіційних і неофіційних листів. В книжці британського видавництва, всі вправи поєднують в собі нові граматичні структури із новими лексичними структурами, що

повинні засвоїти учні. По такому ж принципу створені завдання на розвиток компетенцій в аудіюванні. До того ж, британська книга побудована на постійному повторенні пройденого матеріалу, однак в українській книзі така практика майже відсутня, відповідно учні швидко забувають вивчене. Щодо оформлення сторінок та способу подання інформації, варто зазначити, що обидві книги включають яскраві доречні ілюстрації, за змістом наближені до реального життя. У вітчизняному підручнику, використовується чорний шрифт, тому він добре сприймається зором й не спричиняє зорового перенавантаження. У іншому екземплярі, навпаки, тексти часто представлені на кольоровому фоні, що часто зміщує фокус уваги учнів та відволікає їх від засвоєння матеріалу. У обох підручниках простежується строго визначена структура та чітка послідовність завдань, тож вони однозначно викликають цікавість серед школярів.

Аналізуючи підручники для вивчення іноземної мови, варто також звернути увагу на наявність книги для вчителя, яка супроводжує більшість закордонних підручників. Книга для вчителя є важливим додатковим ресурсом, який надає вчителю детальнішу інформацію, поради та методичні рекомендації щодо ефективного використання підручника. Книга для вчителя може містити поради щодо організації уроків, управління класом, використання різних форм роботи (індивідуальна, парна, групова), оцінювання тощо. Це допомагає вчителю більш ефективно планувати та проводити уроки, забезпечуючи оптимальні умови для розвитку пізнавального інтересу учнів. На жаль, більшість підручників українського видавництва не супроводжуються книгою для вчителя.

З проведеного дослідження можемо зробити висновок, що, хоч і підручник українського видавництва відповідає вимогам оформленню й має чітку структуру, все ж, варто перейняти зарубіжний досвід формування завдань та теоретичних частин у підручниках для вивчення англійської мови.

Зазначаючи шляхи формування пізнавального інтересу учнів, варто відмітити, що на мотиваційну діяльність школярів впливають не лише методи, які використовуються безпосередньо під час уроків. Позакласні заходи можуть бути дуже ефективним інструментом у вивченні англійської мови, адже вони дозволяють

учням більш повно зануритися в англomовне середовище та практикувати мову у різноманітних контекстах. Так, організовуючи позакласний захід, доцільним є відвідати театр або кінотеатр для перегляду театральної вистави англійською мовою або англomовного фільму, що допоможе учням покращити розуміння англійської мови у різних контекстах та сформувати соціокультурну компетентність учнів. Крім того, доцільним способом формування пізнавального інтересу учнів сучасної гімназії виступає організація навчальних вікторин, що передбачають поставлення питань та вибір правильної відповіді з декількох запропонованих варіантів; дебатів, що полягають у публічному на організованому обміні думок; турнірів з висловлювання. Всі вище перераховані позакласні заходи роблять вивчення мови більш захопливим та реалістичним для учнів і допомагають школярам підвищити пізнавальний інтерес до навчання й поглибити знання та навички в іноземній мові.

Ми вважаємо, що відвідування занять в аудиторіях і живе спілкування з однокласниками та вчителями – найкращий спосіб вивчення іноземної мови. Однак, багато учнів сьогодні обирають дистанційну форму навчання, через її зручність та доступність, а також можливість узгоджувати навчання з іншими зобов'язаннями. Тож, варто розглянути методи формування пізнавального інтересу під час вивчення іноземної мови в онлайн форматі.

Перш за все, як і під час традиційних уроків, вчителю варто створити належну атмосферу на уроці. Необхідно використовувати позитивні підсилювачі, такі як слова підтримки та заохочення, для того, щоб підтримати учнів та підвищити їхній інтерес до навчального матеріалу. Крім того, позитивний настрій вчителя, його зацікавленість у результаті, педагогічний гумор гарантують інтерес до процесу пізнання та способів пошуку інформації, її засвоєння, обробки і застосування.

Під час навчання в онлайн форматі, вчителю варто постійно наголошувати на доцільності вивчення предмету, важливості набутих знань, умінь та навичок у сучасному світі, тому що у школярів повинна бути сильна внутрішня мотивація до пізнання і “відкриття” нових знань, так само як і усвідомлення необхідності якісного освітнього процесу. Також, не варто забувати про взаємозв'язок нового матеріалу із вже раніше вивченою інформацією, адже він виступає ефективним засобом для

підвищення ефективності навчання та розвитку учнів. Наприклад, щоб учні розуміли, що новий матеріал доповнює раніше вивчену інформацію, вчитель англійської мови, перед тим, як вивчати новий матеріал, може нагадати учням про те, що вони вже знають про цю тему або ж можна використовувати знання, які учні здобули на попередніх заняттях, як основу для вивчення нового матеріалу.

Як було зазначено раніше, мотиваційна діяльність учнів напряду залежить від обраних методів навчання та організації різних видів завдань. Тому, під час дистанційної форми навчання, так само важливо застосовувати інтерактивні методи. Для стимулювання пізнавальної активності школярів та забезпечення емоційного впливу на них, вчителям іноземної мови, необхідно, використовувати методи візуалізації навчальної інформації. У відкритому доступі, існує велика кількість навчальних платформ, на яких можна створювати завдання, зберігати навчальні матеріали, перевіряти роботи учнів, створювати електронні щоденники та журнали, відслідковувати аналітику та аналізувати навчальні досягнення учнів. Серед найефективніших, на нашу думку, є платформи «Learningapps», «Human школа» і «Google Classroom». «Learningapps» дозволяє зручно й легко створювати електронні інтерактивні вправи, пов'язувати теорію з практикою, поєднувати колективні та індивідуальні форми навчальної роботи, що сприяють активності, самостійності та ефективності роботи учнів сучасної гімназії. «Human школа» – універсальна платформа для закладів освіти, що пропонує зручні та сучасні інструменти для навчального закладу, включаючи систему управління навчанням, шкільними соцмережами та рефлексією. «Google Classroom» – додаток, що надає можливість надавати учням необхідні навчальні матеріали, обмінюватися відео та аудіо матеріалами, презентаціями, файлами і посиланнями. До того ж, у додатку є можливість отримувати під учнів прикріплені роботи, перевіряти їх і виставляти оцінки, які відображаються лише самому учневі, а не всім учасникам курсу, що гарантує академічну доброчесність.

Отже, на формування пізнавального інтересу учнів у процесі вивчення іноземної мови впливає багато факторів. Сприятлива, стимулююча атмосфера, інтерактивні методи навчання, проведення позакласних заходів слід віднести до

обов'язкових умов сучасного освітнього процесу. До того ж, варто розглянути дистанційну форму навчання, яка також пропонує методи, що сприяють активізації мислення за заохочують школярів до навчання.

2.2 Особистість вчителя, як важливий фактор розвитку пізнавального інтересу до вивчення іноземної мови

Беручи до уваги факт, що лєвова частка формування в учнів пізнавального інтересу залежить від вчителя, варто розглянути особистість вчителя і його педагогічну майстерність.

Цілков зрозуміло, що педагогічна майстерність вчителя іноземної мови, перш за все, залежить від знання свого предмету, основ педагогіки, володіння соціокультурною компетентністю та методикою навчання іноземної мови. Однак, самих лише знань недостатньо для зосередження фокусу учнів на матеріалі, що вивчається, та розкриття можливостей учнів. У цій справі необхідна здатність доносити знання у короткій, змістовній та цікавій формі.

Педагог, що здатний підвищити інтенсивність сприйняття знань, виражається своєю спрямованістю на особистість учнів та проявом високих духовних цінностей та моральних норм. Іншими словами, вчитель повинен проявляти повагу та любов до учнів і враховувати індивідуальні потреби, інтереси та здібності кожного, щоб створити оптимальні умови для високого рівня мотивації. Крім того, педагогу варто дотримуватися гуманістичного підходу, що передбачає ставлення до учнів, як до рівних партнерів, що мають спільну мету – набути знання, вміння та навички. Таким чином, учні почуватимуться впевнено і не боятимуться висловлювати свої думки, а вчитель, у свою чергу, не нав'язуватиме свої власні погляди учням.

Варто зауважити, що педагогічний обов'язок і педагогічна відповідальність є невід'ємною частиною особистості вчителя. Вчитель, керуючись почуттям педагогічного боргу, завжди старається надати допомогу всім, хто її потребує, в межах своїх прав та компетенції. Педагог вимогливий до себе і неухильно дотримується кодексу педагогічної моралі.[26] Загальновідомо, що самовідданість є

вищим проявом педагогічного боргу. Вона відображає мотиваційно-ціннісне ставлення вчителя до своєї роботи, що відображає готовність вкладати багато зусиль і часу для досягнення кращих результатів учнів. Самовідданість вчителя може проявлятися у багатьох аспектах його роботи. Наприклад, це може бути якісна підготовка до уроків, вдосконалення своїх навичок та знань, постійний пошук нових методів та підходів до навчання, а також індивідуальне спілкування з школярами для їхнього успіху та розвитку у навчальній та особистісній діяльності. Так, самовідданість вчителя є важливою для створення навчальної атмосфери, в якій учні відчувають підтримку, важливість своїх зусиль і мають мотивацію до вивчення іноземної мови.

Більше того, завданням вчителя іноземної мови полягає у залученні особистості учня до діалогу між культурами. Особистість вчителя впливає на мотивацію учнів через свої комунікативні навички та емоційну підтримку. Відповідно, педагог повинен організувати процес спілкування таким чином, щоб школярі засвоїли компетентності в монологічному та діалогічному мовленні та оволоділи мовним етикетом, щоб мати змогу вирішувати різноманітні комунікативні завдання у майбутньому. Також, вчителі, які виявляють справжній інтерес до мови та культури, передають цей ентузіазм своїм учням. Вони можуть ділитися своїм особистим досвідом, цікавими історіями та привертати увагу до цікавих фактів про країну, мова якої вивчається. Це стимулює бажання учнів досліджувати більше і розширювати свої знання. До того ж, педагог повинен мати глибоке розуміння мовної культури, традицій та звичаїв країн іноземної мови, адже культурна компетентність вчителя є важливим аспектом, який впливає на розвиток пізнавальної активності учнів до вивчення іноземної мови. Вчителі, які розуміють і вміють передати особливості культури, історії, менталітету та традицій країни мови, допомагають учням отримати глибше розуміння та зацікавленість у мовному матеріалі.

Таким чином, завданням сучасного вчителя іноземної мови є створення позитивної атмосфери взаєморозуміння, взаємоповаги, довіри, що сприяє творчому розвитку особистості та підвищенню його рівня пізнавального інтересу.

ВИСНОВКИ

У сучасному світі, знання іноземної мови набуло статусу одного із найбільш значущих умінь на навичок, адже іноземна мова забезпечує зв'язок із різними культурами, підвищує культурну компетентність та глобальну свідомість, а також є ключовим фактором створення успішної кар'єри. Однак, незважаючи на важливість другої мови, учні сучасної гімназії часто важко сприймають шкільний матеріал та мають низький рівень мотивації до її вивчення. І, хоча найкращий план уроку і змістовна інформація вчителя можуть сприяти набуттю учнями знань та умінь, успіх в навчанні залежить переважно від бажання учня вчитися та розвиватися. Очевидно, що вчителі мають вплив на учнів і можуть мотивувати їх до навчання, розвиваючи їх пізнавальний інтерес – активне пізнавальне ставлення людини до світу.

Пізнавальний інтерес виступає як самостійна діяльність учня, що відбувається з його ініціативи. Для формування та розвитку особистісної спрямованості школяра, необхідно систематично враховувати та розвивати його пізнавальний інтерес у процесі навчання, адже його відсутність може призвести до зниження навчальних досягнень, пасивності, бездіяльності та навіть втрати особистості. Саме тому, вчителі зобов'язані використовувати засоби активізації пізнавальної діяльності, що стимулюють волю і увагу, розширюють можливості для запам'ятовування та підвищують розумову працездатність. Крім того, педагогічна майстерність вчителя іноземної мови є важливою складовою успішного розвитку пізнавального інтересу школярів. Тому, педагог повинен мати здатність доносити інформацію у цікавій формі, зосереджувати увагу учнів на матеріалі, що вивчається, застосовувати гуманістичний підхід у ході викладання, ставитися до учнів з повагою та любов'ю та залучати учнів до діалогу між культурами, що сприяє створенню оптимальних умов для високого рівня мотивації.

Аналізуючи пізнавальний інтерес та методи його формування, було виявлено, що існує три загальних методи навчання: активні, пасивні та інтерактивні. В ході дослідження з'ясувалося, що пасивні методи навчання не є ефективними у стимуляції навчальної мотивації, а застосування активних і інтерактивних методів гарантують підвищують інтенсивність сприйняття знань. Результативність і

продуктивність даних методів обумовлюються тим, що взаємодія вчителя та учнів базується на спільному плануванні та взаємному обговоренні занять. Учні у такому разі, є активними учасниками освітнього процесу, тоді як вчитель організовує процес самостійного навчання, допомагаючи їм вирішувати проблеми та відповідати на питання. У такий спосіб, учні навчаються висловлювати свої думки, бути самостійними та відповідальними, а отже активні та інтерактивні методи забезпечують високий рівень пізнавального інтересу.

В ході курсової роботи було розглянуто кілька найефективніших методів формування пізнавального інтересу учнів. Серед них: метод опори на життєвий досвід учнів, що дозволяє наочно показати, як отримані навчальні матеріали можна використовувати в практичному житті, що сприяє збільшенню зацікавленості учнів до предмету; метод створення інтересу в процесі викладання навчального матеріалу, який залучає увагу школярів за допомогою додаткових ресурсів та інтерактивних технологій, стимулюючи активну навчальну діяльність учнів; методи створення ситуації новизни навчального матеріалу спрямовані на залучення учнів до освітнього процесу і стимулювання їхньої творчості та аналітичних здібностей. Також, такі методи, як проектне навчання, проблемна ситуація і обернений урок, дозволяють учням використовувати свої знання і навички для розв'язання реальних проблем та завдань, що надає можливість застосовувати отримані знання в реальному житті. Крім того, вище перераховані методи покращують мотиваційну активність школярів, оскільки дозволяють їм відчувати моральне задоволення від свого інтелектуального зростання.

Загалом, створення цікавого та різноманітного навчального середовища, що залучає увагу учнів та розвиває їхній пізнавальний інтерес до предмету, є ключовим фактором формування пізнавального інтересу. Успішність навчання школярів залежить від комплексного підходу вчителя: використання різних методів навчання, належної організації освітнього процесу та підтримання комфортної атмосфери на заняттях.

Різноманітність інтерактивних методів навчання допомагає формувати різні навички учнів. Ефективність та результативність навчання залежать від правильного

вибору методів. Тому, на кожному уроці, доцільно використовувати різнопланові методи, які спрямовані на засвоєння різних знань та набуття різних компетенцій. Наприклад, метод "Brainstorm" дає можливість розвивати навички комунікації та творчості учнів, а методи пізнавальних ігор створюють сприятливу атмосферу для засвоєння навчального матеріалу та підвищують мотивацію до навчання. Крім того, під час вивчення іноземної мови, вкрай важливим є використання аудіо та відео матеріалів, що допомагають розвивати навички аудіювання. У розумному поєднанні ці методи можуть допомогти досягти кращих результатів у навчанні. Також, не варто забувати і про позакласні заходи, такі як відвідування театру, кінотеатру, навчальні вікторини, дебати, турніри з висловлювання тощо. Вони виступають ефективними інструментами формування пізнавального інтересу учнів у вивченні англійської мови та приносять радість і задоволення учням.

Від обраних методів навчання та організації завдань залежить успішність мотиваційної діяльності учнів. Це актуально не лише для традиційних уроків в аудиторіях, а й для навчання у форматі онлайн. Тому, під час дистанційного навчання важливо використовувати інтерактивні методи та методи візуалізації навчальної інформації. Щоб забезпечити стимулювання пізнавальної активності та емоційний вплив на учнів, вчителям іноземної мови необхідно користуватися різноманітними платформами. Найефективніші, на нашу думку, є платформи "Learningapps", "Human школа" і "Google Classroom". "Learningapps" дозволяє зручно та легко створювати електронні інтерактивні вправи, що сприяють активності, самостійності та ефективності роботи учнів. "Human школа" є універсальною платформою для закладів освіти, що пропонує зручні та сучасні інструменти для навчального закладу. "Google Classroom" дає можливість надавати учням необхідні навчальні матеріали, а також перевіряти роботи учнів та виставляти оцінки.

Розглядаючи методи формування пізнавального інтересу учнів, слід зазначити, що в Україні була запроваджена програма "Нова українська школа" (НУШ), яка спрямована на реформування освітньої системи та покращення якості

освіти. Зміни, які були внесені, спрямовані на стимулювання пізнавального інтересу учнів та розвиток їх креативності, критичного та проблемного мислення.

Також, українці мають можливість приймати участь у різних громадських організаціях та проєктах, що спрямовані на розвиток пізнавального інтересу учнів. Зокрема, проєкт STEM-освіти для школярів, який допомагає залучити учнів до науки та технологій. Однак, незважаючи на значні зусилля та приголомшливі результати, потрібно вдосконалювати українську систему освіти та впроваджувати нові методи і прийоми. Наприклад, у Фінляндії система освіти спрямована на розвиток креативності та самостійності учнів, і їх навчальні програми практично орієнтовані та дозволяють учням вибирати собі предмети та методи навчання, що сприяє пізнавальному інтересу та задоволенню від навчання. Тим часом у Швеції, існує велика кількість наукових центрів та музеїв, що пропонують різноманітні пізнавальні заходи для дітей та дорослих. Такі музеї та центри також проводять різноманітні наукові фестивалі та конкурси, які підтримують мотивацію та інтерес до науки серед школярів на найвищому рівні. Саме такий зарубіжний досвід може бути джерелом інновацій та ідей для вдосконалення освіти в Україні!

РЕЗЮМЕ

У сучасному світі, повному новітніх технологій, проблема формування і розвитку пізнавального інтересу залишається актуальною. Суспільна та педагогічна значущість проблеми зумовили вибір теми курсової роботи: «Шляхи розвитку пізнавального інтересу учнів сучасної гімназії у процесі вивчення іноземної мови».

Курсова робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, резюме українською та англійською мовами і списку використаної літератури. Обсяг роботи складає 35 сторінок. У списку використаної літератури 27 джерел, зокрема 3 – іноземними мовами.

У першому розділі роботи обґрунтовано сутність пізнавального інтересу та того значення в освітньому процесі. На основі аналізу наукових статей та досліджень з'ясовано, що мотиваційна діяльність школярів має ключове значення для ефективного вивчення іноземної мови, а формування пізнавального інтересу на пряму залежить від вчителя та його способів організації освітнього процесу.

У другому розділі розкрито шляхи та умови розвитку пізнавальної активності школярів у процесі навчання іноземної мови. Визначено роль інтерактивних методів навчання, розкрито їх переваги та особливості застосування.

Ключові слова: пізнавальний інтерес, мотивація, освітній процес, інтерактивні методи навчання.

ABSTRACT

In the modern world, full of the latest technologies, the problem of formation and development of cognitive interest remains relevant. The social and pedagogical significance of the problem led to the choice of the subject of the course work: "Ways of developing the cognitive interest of modern gymnasium students in the process of learning a foreign language."

The coursework consists of an introduction, two chapters, conclusions, a summary in Ukrainian and English and a list of references. The volume of the work is 35 pages. The list of references includes 27 sources, including 3 in foreign languages.

The first chapter substantiates the essence of cognitive interest and its importance in the educational process. Based on the analysis of scientific articles and studies, it was found that the motivational activity of schoolchildren is of key importance for effective foreign language learning, and the formation of cognitive interest directly depends on the teacher and his methods of organizing the educational process.

In the second chapter, the ways and conditions of the development of cognitive activity of schoolchildren in the process of learning a foreign language are revealed. The role of interactive learning methods is determined, their advantages and features of application are revealed.

Keywords: cognitive interest, motivation, educational process, interactive learning methods.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бібік Н.М. Врахування пізнавальних інтересів учнів у підручникотворенні. Підручник XXI століття. 2003.
2. Використання інтерактивних методів навчання / О. М. Ковальова, Н. А. Сафаргаліна-Корнілова, Н. М. Герасимчук, О. А. Кочубей. – 2016.
3. Вплив емоцій на ефективність навчального процесу
<http://dpc.edu.ua/wp-content/uploads/2015/04/%D0%92%D0%BF%D0%BB%D0%B8%D0%B2-%D0%B5%D0%BC%D0%BE%D1%86%D1%96%D0%B9-%D0%BD%D0%B0-%D0%B5%D1%84%D0%B5%D0%BA%D1%82%D0%B8%D0%B2%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8C-%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D1%87%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D0%BE-%D0%BF%D1%80%D0%BE%D1%86%D0%B5%D1%81%D1%83.pdf>
4. Державний стандарт базової середньої освіти: Постанова КМУ № 898 від 30.09.2020 року
5. Єльнікова О.В. Інтерактивні методи навчання, їх місце у класифікації педагогічних інновацій /О. Єльнікова // Імідж сучасного педагога. – 2001.
6. Закон України «Про освіту».
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
7. Крамаренко С.Г. Інтерактивні техніки навчання, як засіб розвитку творчого потенціалу учнів /С. Крамаренко // Відкритий урок. – 2002
8. Калошин В.Ф.Педагогічні засади формування в учнів ПТНЗ оптимістичних якостей. /Професійно-технічна освіта. – 2011. - №1. – С. 34-36.
9. Методи стимулювання навчальної діяльності молодших школярів.
http://osvitamvk.if.ua/content&content_id=1617#:~:text=%D0%9C%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%20%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%BE%D1%80%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D1%81%D0%B8%D1%82%D1%83%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%97%20%D0%BD%D0%BE%D0%B2%

[D0%B8%D0%B7%D0%BD%D0%B8%20%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D1%87%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D0%BE,%D0%B7%D1%80%D0%BE%D1%81%D0%BB%D0%B8%20%D1%85%D0%BE%D1%87%D0%B0%20%D0%B1%20%D0%BD%D0%B0%20%D0%B9%D0%BE%D1%82%D1%83](https://naurok.com.ua/metodi-stimulyuvannya-navchalno-piznavalno-diyalnosti-335474.html)

10. Методи стимулювання навчально-пізнавальної діяльності.

<https://naurok.com.ua/metodi-stimulyuvannya-navchalno-piznavalno-diyalnosti-335474.html>

11. Нова українська школа.

<https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>

12. Новітні шляхи і методи активізації пізнавальної діяльності учнів на уроках англійської мови.

<https://naurok.com.ua/novitni-shlyahi-i-metodi-aktivizaci-piznavalno-diyalnosti-uchniv-na-urokah-angliysko-movi-227132.html>

13. Педагогічна майстерність вчителя іноземної мови

<https://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/rgf/ped/lectia-pedmaister.pdf>

14. Пізнавальний інтерес учнів та його формування. ну

15. Платформи та сервіси дистанційного навчання.

<https://regional-lyceum.zt.ua/pedahoham/platformy-ta-servisy-dystantsiinoho-navchannia.html>

16. Поняття про вольове зусилля та силу волі.

<https://studfile.net/preview/5461542/page:7/>

17. Проект Кодексу педагогічної і наукової етики працівників національного університету біоресурсів і природокористування України.

<https://nubip.edu.ua/node/11644>

18. Розвиток пізнавального інтересу.

<http://www.garmoniya.mk.ua/articles/rozvytok-piznavalnogo-interesu-odyn-z-nayvazhlyvishyh-zavdan-doshkilnoyi-ta-pochatkovoyi>

19. Савчин М. В. Педагогічна психологія: Навчальний посібник. – К.: Академвидав. — 2007. — 150 с.
20. С. С. Ізбаш, Т. М. Васюкова. Активізація навчально-пізнавальної діяльності учнів засобами проектної діяльності на уроках англійської мови / 2010
21. Теорія диференціальних емоцій К. Изарда
<https://applemint.com.ua/fon-nastroyu-yakij-buvaye/>
22. Типова освітня програма для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти
<https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-tipovoyi-osvitnoyi-programi-dlya-5-9-klasiv-zagalnoyi-serednoyi-osviti>
23. Ушинський К.Д. Теоретичні основи педагогіки. - К.: Радянська школа, 1983. - С. 235.
24. Що таке STEAM-освіта і чому вона така популярна?
<https://life.pravda.com.ua/columns/2019/03/26/236224/>
25. Etelä-Tapiolan lukio
https://fi.wikipedia.org/wiki/Etel%C3%A4-Tapiolan_lukio
26. Helsingin Suomalainen Yhteiskoulu (SYK)
<https://www.schoolday.com/resources/syk>
27. Richards C. J., Rodgers T. S. Approaches and Methods in Language Teaching. Cambridge: CUP, 1994. 171 p.